

KENNISCENTRUM
EUROPA
DECENTRAAL

Data Governance Verordening

Impact Analyse

Managementsamenvatting

Om de doelstellingen van de Europese datastrategie te bereiken, heeft de Europese Commissie een aantal wetsvoorstellen gedaan, waaronder de Data Governance Verordening (hierna DGA, van 'Data Governance Act'). De DGA omvat regels en handvatten omtrent het (gemakkelijker faciliteren van) delen van data binnen de EU en, in uitzonderlijke gevallen, buiten de EU. De verplichtingen in de DGA zijn met ingang van 24 september 2024 van toepassing. Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat werkt aan een Nederlandse Uitvoeringswet voor de DGA, met hulp van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties bij specifieke onderdelen.

De DGA lijkt een groot scala aan regels te bevatten, met een ogenschijnlijk grote impact. Kenniscentrum Europa Decentraal heeft onderzocht hoe groot deze impact daadwerkelijk is. Het onderzoek naar de concrete uitwerking van deze regels in de decentrale praktijk wijst uit dat de impact geringer zal zijn dan wellicht in eerste instantie werd verwacht. Met de komst van de Data Governance Verordening wordt er een raamwerk gegeven dat een basis legt voor het hergebruik van specifieke categorieën van gegevens.

Door de volgende factoren blijft de impact van de DGA voor decentrale overheden echter beperkt:

- De gegevenscategorieën waarop de DGA zijn toepassing vindt zijn gelimiteerd in aantal (hoofdstuk II, artikel 3 DGA).

- De verplichtingen en mogelijkheden in de DGA gaan uit van nationale grondslagen en kunnen zonder deze grondslagen niet uitgevoerd en benut worden. Het aantal grondslagen blijkt binnen het Nederlandse stelsel minimaal te zijn, waardoor de DGA slechts in beperkte mate kan worden toegepast (hoofdstuk II DGA).
- De verplichtingen in de DGA richten zich niet direct tot decentrale overheden. Zo zijn bijvoorbeeld de hoofdstukken omtrent data-altruïsme, databemiddelingsdiensten, de internationale toegang en doorgifte van data en als laatste het hoofdstuk omtrent het verbod op exclusieve overeenkomsten nauwelijks tot niet relevant voor decentrale overheden (dit valt buiten hergebruik van gegevens volgens hoofdstuk II, met uitzondering van exclusieve overeenkomsten).

Ook moet worden opgemerkt dat de Open Data Richtlijn, de DGA en de AVG sterk aan elkaar gerelateerd zijn. Met name de Open Data Richtlijn en de Data Governance Verordening tonen veel overeenkomsten. Gegevens die niet onder het open data beleid van de Open Data Richtlijn vallen en geen persoonsgegevens betreffen die onder de AVG vallen maar wel dermate vertrouwelijk zijn, kunnen mogelijk worden hergebruikt op grond van de DGA. De DGA vangt hiermee de categorieën van gegevens op die tussen de Open Data Richtlijn en de AVG in vallen.

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	2
Inhoudsopgave	3
1. Inleiding.....	4
2. Wetgevingsoverzicht.....	5
3. Verschil toepassingsgebied Data Governance Verordening en Open Data Richtlijn.....	7
4. Data Governance Verordening vs. Open Data Richtlijn vs. Algemene Verordening Gegevensbescherming	10
5. Concrete impact.....	10
6. Conclusie.....	15

1. Inleiding

De samenleving digitaliseert in een hoog tempo. Dit brengt in heel Europa veel verandering met zich mee. De Europese Commissie heeft daarom “Een Europa dat klaar is voor het digitale tijdperk” uitgeroepen tot prioriteit en wil dat de jaren 2020 – 2030 het digitale decennium van Europa worden. De Europese Unie heeft namelijk de ambitie om digitaal soeverein te zijn in een open en onderling verbonden wereld. In dat kader zijn er verschillende prioriteiten benoemd en heeft de Europese Commissie een aantal concrete wetsvoorstellen gedaan, waaronder de Europese datastrategie. Met de Europese datastrategie neemt de Europese Unie het voortouw in de datagestuurde economie.

“De Europese Unie heeft de ambitie om digitaal soeverein te zijn in een open en onderling verbonden wereld.”

Data Governance Verordening

Om de doelstellingen van de datastrategie te bereiken heeft de Europese Commissie een aantal wetsvoorstellen gedaan. Eén van die voorstellen is de Data Governance Verordening. De DGA stelt regels op verschillende niveaus: in de publieke sector, voor ondernemingen en voor Europese burgers. Veilig en gemakkelijk data delen wordt steeds belangrijker; de verwachting is dat de hoeveelheid data die

overheidsinstanties genereren tegen 2025 is vervijfvoudigd ten opzichte van 2018.

Aangezien de Data Governance Verordening een Europese verordening is, heeft het rechtstreekse werking in alle lidstaten.

Maar wat brengt de Data Governance Verordening precies mee aan verplichtingen voor decentrale overheden?

Impact analyse

In opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft Kenniscentrum Europa Decentraal (KED) onderzoek gedaan naar de impact van de Data Governance Verordening voor de Nederlandse decentrale overheden. Om de impact in kaart te brengen is uitgebreid gesproken met experts. Deze analyse zorgt voor meer inzicht in de wetgeving en geeft decentrale overheden een beeld van hoe ze dit moeten uitvoeren.

KED geeft al meer dan 20 jaar informatie en advies aan gemeenten, provincies, waterschappen en andere overheden over Europees recht en beleid. Hieronder vallen ook de thema's Digitale Overheid en de kansen die Europese fondsen en subsidies bieden.

Leeswijzer

Deze publicatie geeft een overzicht van de wetgeving die relevant is voor het hergebruik van data. Vervolgens wordt ingegaan op de verschillen tussen de DGA en de Open Data Richtlijn. Aan de hand van een tabel wordt verduidelijkt op welke gegevenscategorieën beide wetten van toepassing zijn. Daarna worden de Data Governance Verordening, de Open Data Richtlijn en de Algemene Verordening tegenover elkaar gezet. Hierdoor wordt duidelijk in welke zin de DGA wat betreft het delen en hergebruiken van gegevens een aanvulling is op de bestaande wetgeving. Het volgende hoofdstuk concretiseert de impact van de DGA, waarna de consequenties voor decentrale overheden worden behandeld. De analyse eindigt met een conclusie.

2. Wetgevingsoverzicht

Deze impact analyse gaat dieper in op een aantal wetten. Hieronder wordt kort de context van deze wetten toegelicht. Voor een uitgebreidere toelichting op deze en andere wetten kan de [Tijdslijn Digitalisering](#) van KED geraadpleegd worden.

• Data Governance Verordening

De [Data Governance Verordening](#) is een Europese verordening voor gegevensbeheer. Met de DGA moet het delen van data binnen de Europese Unie makkelijker en veiliger worden, terwijl tegelijkertijd volledige controle over de data wordt behouden en de veiligheid ervan wordt gegarandeerd.

De verordening bevat een aantal speerpunten:

- Het hergebruik van overheidsinformatie faciliteren.
- Verplichtingen voor bemiddelaars van data.
- Het stimuleren van data delen op altruïstische wijze.
- Het aanstellen van de 'European Data Innovation Board'.

Op 3 juni 2022 is de definitieve versie van de Data Governance Verordening in het Publicatieblad van de EU gepubliceerd. Volgens de tekst in de verordening zijn de regels van de DGA met ingang van 24 september 2023 van toepassing in alle lidstaten. De verordening heeft rechtstreekse werking, waardoor de regels directe doorwerking hebben in de lidstaten. Wel heeft een lidstaat de mogelijkheid om door middel van een Uitvoeringswet bepaalde normen en regels uit de verordening verder zelf in te vullen.

Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat is primair verantwoordelijk voor de Uitvoeringswet voor de DGA. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties werkt mee aan specifieke delen van de wet. In de Uitvoeringswet worden onder meer een aantal organisaties, een centraal informatiepunt en de toezichthouders aangewezen. De laatste update is dat de Raad voor de Rechtspraak op 10 maart 2023 [een advies](#) heeft uitgebracht over de Uitvoeringswet. Het Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding had op 28 februari 2023 ook al [een advies](#) uitgebracht, maar dit richtte zich op de onderdelen van het Ministerie van BZK.

- **Open Data Richtlijn**

Overheidsinstanties in de hele Europese Unie verzamelen, verspreiden en produceren enorme hoeveelheden gegevens in het kader van hun publieke taak. Hierbij gaat het om overheidsinformatie. Overheden zijn verplicht deze informatie beschikbaar te stellen als hier door burgers of bedrijven om gevraagd wordt: hergebruik. Om een EU-breed beleid voor hergebruik van overheidsinformatie mogelijk te maken zijn er door de jaren heen verschillende initiatieven gepubliceerd.

De meest recente is de [Open Data Richtlijn](#). Deze richtlijn stelt regels voor het hergebruiken van overheidsinformatie. Het kan bijvoorbeeld gaan om statistieken of geografische informatie. Bij een dergelijk verzoek zijn decentrale overheden verplicht om overheidsinformatie als open data beschikbaar te stellen voor hergebruik.

In Nederland worden de regels van de richtlijn omgezet in nationale wetgeving. Om dit te realiseren wordt de [Wet hergebruik van overheidsinformatie](#) (Who) gewijzigd en verandert de titel naar de [Wet implementatie Open data richtlijn](#) (Wiodr). Op dit moment is dit echter nog niet gebeurd. Daarom loopt er een inbreukprocedure tegen Nederland. De huidige Wet hergebruik overheidsinformatie kan worden toegepast, maar bevat geen verplichting tot het actief delen van overheidsinformatie.

- **Algemene Verordening Gegevensbescherming**

De [Algemene Verordening Gegevensbescherming](#) (AVG) regelt de bescherming van persoonsgegevens binnen de Europese Unie. Onder een persoonsgegeven wordt 'alle informatie over een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon' verstaan. Verwerken betekent alles wat je met persoonsgegevens kunt doen. Het verwerken van persoonsgegevens is alleen toegestaan wanneer dit voldoet aan de drie verwerkingsbeginselen uit de AVG: rechtmatigheid, behoorlijkheid en transparantie. Daarnaast moet er rekening worden gehouden met doelbinding, minimale gegevensverwerking en opslagbeperking.

Nederland heeft de regels van de AVG uitgewerkt in de [Uitvoeringswet AVG](#).

3. Verschil toepassingsgebied Data Governance Verordening en Open Data Richtlijn

De Data Governance Verordening en de Open Data Richtlijn zijn sterk aan elkaar gerelateerd. Beide omvatten grondslagen voor het hergebruik van enigszins soortgelijke categorieën van gegevens. Hierdoor kan onduidelijkheid ontstaan over de toepassing van beide wetten. Toch zijn er belangrijke verschillen. De DGA kan op sommige vlakken namelijk worden gezien als een aanvulling op de Open Data Richtlijn. De Open Data Richtlijn ziet op gegevens die dusdanig ongevoelig en rechtenvrij zijn, dat openbaarmaking en algemeen hergebruik daarvan weinig risico's met zich meebrengen. Hergebruik van persoonsgegevens en ander beschermd materiaal is daarom onder de Open Data Richtlijn maar beperkt mogelijk.

“Bij de Data Governance Verordening gaat het om overheidsgegevens waar op de een of andere manier rechten van anderen op rusten.”

Bij de DGA gaat het om overheidsgegevens waar op een of andere manier rechten van anderen op rusten. Dit zijn (overheids-)data die niet onder de reikwijdte van de Open Data Richtlijn vallen. Dit betreft overheidsgegevens waarop commerciële of statistische vertrouwelijkheid rust en persoonsgegevens en gegevens waarop intellectueel eigendom van derden van toepassing is. De DGA gaat uit

van een vorm van hergebruik waarbij het beschermde karakter van de gegevens behouden blijft en de gegevens niet algemeen openbaar worden gemaakt.

Persoonsgegevens die te gevoelig zijn om onder de Open Data Richtlijn te brengen en dus niet op basis daarvan hergebruikt kunnen worden, kunnen mogelijk wel hergebruikt worden op grond van de DGA. Een belangrijke voorwaarde is hierbij dat er in het nationale recht een grondslag is voor dat hergebruik. De Open Data Richtlijn is bijvoorbeeld in ieder geval niet van toepassing op persoonsgegevens die niet openbaar gemaakt kunnen worden. In veel gevallen bepaalt de [Wet Open Overheid](#) (Woo) wanneer gegevens wel of niet openbaar gemaakt kunnen worden. De afweging die op grond van de Woo wordt gemaakt, is dus van belang. De Open Data Richtlijn is bovendien niet van toepassing op informatie die betrekking heeft op openbare persoonsgegevens waarvan hergebruik onverenigbaar is met de doeleinden waarvoor ze zijn verkregen. Dat vereist in feite een afweging op grond van de AVG.

Gegevenscategorieën DGA en Open Data Richtlijn

In artikel 3 van de Data Governance Verordening en artikel 1 van de Open Data Richtlijn is uiteengezet op welke gegevenscategorieën de verordening en de richtlijn van toepassing zijn. Om een duidelijk overzicht te creëren, zijn alle gegevenscategorieën die terug zijn te vinden in zowel de Data Governance Verordening als de Open Data Richtlijn, verwerkt in onderstaande tabel.

Gegevenscategorieën	Data Governance Verordening	Open Data Richtlijn
Bestaande documenten in het bezit van openbare lichamen	x	✓
Bestaande documenten van overheidsondernemingen	x	gedeeltelijk*
Onderzoeksgegevens	niet van toepassing, tenzij...**	gedeeltelijk***
Documenten waarvan de verstrekking een activiteit is die niet valt onder de openbare taak van de betrokken openbare lichamen	x	x
Gegevens die zijn beschermd op grond van intellectuele eigendomsrechten van derden	✓	x
Gegevens die zijn beschermd op grond van handelsgeheim (waaronder beroeps- of bedrijfsgeheim)	✓	x
Gegevens die zijn beschermd op grond van statistisch geheim	✓	x
Gegevens in het bezit van culturele instellingen en onderwijsinstellingen	x	x
Gegevens in het bezit van openbare omroepen	x	x

Logo's, wapens en insignes	✘	✘
Gegevens in het bezit van openbare lichamen en die zijn beschermd op grond van openbare veiligheid, defensie of nationale veiligheid	✘	✘
Gegevens waartoe toegang wordt uitgesloten of beperkt is op grond bescherming van kritieke infrastructuur	✘	✘
Gegevens waartoe toegang beperkt is op grond toegangsregelingen lidstaat, onder andere wanneer bijzonder belang tot toegang aangetoond moet worden	✘	✘
Persoonsgegevens waar de Open Data Richtlijn niet op van toepassing is	✓	✘

Tabel: Gegevenscategorieën DGA en Open Data Richtlijn.

* Zie artikel 1 lid 1 sub b en lid 2 sub b van de Open Data Richtlijn.

** Indien de onderzoeksgegevens aangemerkt kunnen worden als een van de genoemde categorieën beschermde gegevens waarop de DGA van toepassing is.

*** De onderzoeksgegevens dienen te voldoen aan de voorwaarden van artikel 10 van de Open Data Richtlijn.

4. Data Governance Verordening vs. Open Data Richtlijn vs. Algemene Verordening Gegevensbescherming

De Data Governance Verordening, Open Data Richtlijn én de Algemene Verordening Gegevensbescherming zijn van toepassing op verschillende gegevenscategorieën. De AVG is van toepassing op zeer gevoelige (persoons)gegevens en omvat strenge regels ten behoeve van het hergebruik van deze gegevens. De Open Data Richtlijn daarentegen gaat uit van een open data beleid en hanteert minder strenge regels voor het hergebruik van minder gevoelige gegevens.

“De Data Governance Verordening vult het gat tussen de Open Data Richtlijn en de Algemene Verordening Gegevensbescherming.”

De Data Governance Verordening zit hier precies tussenin. Zo is de DGA, zoals weergegeven in de tabel, van toepassing op bijvoorbeeld gegevens die beschermd zijn op grond van handelsgeheim en/of statistisch geheim. Dit betreft data die gevoelig zijn, maar het zijn geen persoonsgegevens die onder de AVG vallen. Omdat het wel vertrouwelijke data betreffen, vallen de gegevens ook niet onder de Open Data Richtlijn. De DGA omvat regels die van toepassing zijn op gegevens die niet onder het open data beleid van de Open Data

Richtlijn kunnen worden geschaard. Ook gaat het om regels die niet noodzakelijk ondergebracht dienen te worden onder het zeer gesloten beleid van de AVG maar mogelijk wel hergebruikt kunnen worden. De DGA vult daarmee het gat tussen de Open Data Richtlijn en de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

5. Concrete impact

Op het eerste gezicht lijkt de DGA een groot scala aan (zeer specifieke) regels te bevatten, met een ogenschijnlijk grote impact. Na onderzoek naar de concrete uitwerking van deze regels in de decentrale praktijk blijkt echter dat de impact geringer zal zijn dan wellicht in eerste instantie werd verwacht. Met de komst van de Data Governance Verordening wordt er een raamwerk gegeven en

daarmee een basis gelegd voor het hergebruik van specifieke categorieën van gegevens. Alle gegevens die niet onder de Open Data Richtlijn vallen kunnen onder de DGA vallen. De DGA vereist echter dat er voor hergebruik van gegevens een nationale grondslag is. In Nederland kan deze grondslag tot nu toe alleen worden gevonden in artikel 41 van de [Wet op het Centraal bureau voor de statistiek](#). Dit heeft als gevolg dat de impact van de DGA voor Nederlandse decentrale overheden (nog) niet vergaand is.

Uiteenzetting beperkte impact

De beperkte impact van de DGA vindt dus ten eerste zijn grondslag in de zeer specifieke gegevenscategorieën waarop deze van toepassing is. Zoals eerder benoemd, is de DGA van toepassing op gegevens die niet onder de Open Data Richtlijn vallen en daarbij ook niet onder de AVG geschaard kunnen worden. Zo vallen gegevens die beschermd zijn op grond van statistisch geheim niet onder het 'open' karakter van de Open Data Richtlijn. Het betreffen ook geen persoonsgegevens die zijn beschermd op grond van de AVG. Ditzelfde geldt bijvoorbeeld voor gegevens die zijn beschermd op grond van het handelsgeheim. De Data Governance Verordening ziet specifiek toe op een aantal categorieën van gegevens waarvan de inhoud als vertrouwelijk kan worden bestempeld maar geen persoonsgegevens betreffen.

Ten tweede gaan de DGA en de daarin opgenomen mogelijkheden en/of verplichtingen uit van nationale grondslagen. Dat wil zeggen

dat de mogelijkheden en verplichtingen in de DGA alleen benut en uitgevoerd kunnen worden wanneer er een nationale grondslag bestaat. Op dit moment is hier in Nederland slechts een enkele grondslag in het nationaal recht voor gevonden. Het gaat om een wet die toegespitst is op het delen van gegevens voor wetenschappelijke doeleinden. De grondslagen die nodig zijn om het delen van data op grond van de DGA mogelijk te maken kunnen in de toekomst wel worden uitgebreid.

Als laatste blijft het aantal verplichtingen in de huidige DGA beperkt én richten deze zich bovendien op dit moment nog niet direct op decentrale overheden. Zo introduceert de DGA bijvoorbeeld het begrip data-altruïsme en biedt het lidstaten de optie om technische en organisatorische regelingen te treffen om dit te faciliteren. Dit betreft dus geen verplichting en slechts een optie. Ook het hoofdstuk databemiddelingsdiensten vindt niet direct zijn toepassing op decentrale overheden.

Hieronder worden de verschillende hoofdstukken van de DGA geanalyseerd, waarbij wordt ingegaan op de relevantie van elk onderdeel.

Exclusieve overeenkomsten

Hoofdstuk II gaat in op het hergebruik van bepaalde categorieën beschermde gegevens die in het bezit zijn van openbare lichamen. De gegevenscategorieën zijn in de tabel aan bod gekomen. Artikel 4 van de DGA geeft een verbod op exclusieve overeenkomsten.

Exclusieve overeenkomsten houden in dat een openbaar lichaam een overeenkomst sluit om data beschikbaar te maken aan één derde partij. Dit is verboden, waardoor ook andere derde partijen het recht hebben om onder dezelfde voorwaarden toegang te krijgen tot deze data. Een vergelijkbaar verbod is te vinden in artikel 12 van de Open Data Richtlijn.

Hoewel het tegengaan van exclusieve overeenkomsten in beginsel een welkome steun is voor kleinere partijen lijkt dit voor decentrale overheden minder relevant te zijn. Dergelijke overeenkomsten komen onder Nederlandse decentrale overheden namelijk niet zo vaak voor.

Nationale grondslag

Voor het hergebruik van gegevens door openbare lichamen, zoals bedoeld in de DGA, is een expliciete nationale grondslag nodig. Dit volgt uit artikel 5 van de DGA. Dit betekent dat er in een wet moet staan dat het hergebruik van gegevens van toepassing is. In Nederland zijn er op dit moment een minimaal aantal nationale grondslagen. Eén daarvan is artikel 41 van de Wet op het Centraal bureau voor de statistiek. Hierin wordt benoemd dat gegevens ten behoeve van statistisch of wetenschappelijk onderzoek aan diensten, organisaties of instellingen zoals bedoeld in lid 2 van dit artikel kunnen worden verstrekt. Hierbij kan gedacht worden aan organisaties of instellingen voor wetenschappelijk onderzoek.

“Voor het hergebruik van gegevens door openbare lichamen, zoals bedoeld in de DGA, is een expliciete nationale grondslag nodig.”

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) geldt daarom als openbaar lichaam dat bevoegd is om data te delen. Op grond van de AVG kunnen gegevens niet zomaar gedeeld worden met dergelijke

organisaties of instellingen, maar met deze grondslag en de DGA bestaat hiervoor wel een expliciete mogelijkheid. Het gaat hier dus om hergebruik van gegevens voor wetenschappelijke doeleinden. Het CBS voert zijn taken op grond van de Data Governance Verordening alleen uit ten behoeve van deze grondslag.

Een tweede nationale grondslag is artikel 5.7 van de Wet open overheid (Woo). Hieruit volgt namelijk dat bestuursorganen toegang kunnen bieden tot niet-openbare informatie ten behoeve van historisch, statistisch, wetenschappelijk of journalistiek onderzoek. Wanneer documenten van decentrale overheden hieraan voldoen, maar vanwege bedrijfsgeheimen of de AVG niet gedeeld mogen worden op grond van de Woo, vallen deze onder de DGA. Documenten vallen pas onder de DGA als ze beoordeeld zijn op de uitvoeringsgronden, bijvoorbeeld naar aanleiding van een verzoek. Documenten (waaronder datasets) hoeven dus niet actief beschreven te worden in het centraal informatiepunt, totdat dit geconstateerd is. Door het al geldende karakter van de Woo heeft het feit dat artikel 5.7 als nationale grondslag geldt voor de DGA op zichzelf weinig effect op de uitvoeringslasten voor decentrale overheden. De enige verplichting die hieruit voortvloeit is dat decentrale overheden in het centraal informatiepunt informatie over de documenten kenbaar moeten maken.

Vooralsnog zijn er op dit moment geen andere nationale grondslagen gevonden. Er blijft wel ruimte om in Nederland meer openbare

lichamen aan te wijzen die het recht hebben om data te delen, wanneer hiervoor een expliciete wettelijke grondslag is gevonden of gemaakt.

Bevoegde organen

Artikel 7 lid 1 van de DGA geeft aan dat lidstaten bevoegde organen aan moeten wijzen die de openbare lichamen, die verzoeken tot hergebruik kunnen verlenen of weigeren, kunnen bijstaan. In Nederland wordt hiervoor in ieder geval het Centraal Bureau voor de Statistiek aangewezen, zo volgt uit artikel 2 lid 1 van het concept wetsvoorstel van de Uitvoeringswet Datagovernanceverordening. Het CBS is dus zowel een openbaar lichaam als een bevoegd orgaan. Als openbaar lichaam heeft het volgens het nationale recht de bevoegdheid om eigen data te delen. Het heeft daarnaast als bevoegd orgaan de taak om andere openbare lichamen bij te staan in het proces van het verlenen óf weigeren van verzoeken tot hergebruik van data die onder de DGA valt.

Databemiddelingsdiensten

De DGA spreekt in hoofdstuk III ook over databemiddelingsdiensten. Databemiddelingsdiensten zijn datadeeldiensten die de uitwisseling van data vereenvoudigen. De diensten zijn erop gericht om commerciële relaties met het oog op het delen van gegevens tussen datasubjecten en gegevenshouders enerzijds en gegevensgebruikers anderzijds mogelijk te maken. In de Data Governance Verordening wordt een aanmeldingsprocedure gegeven, waar het systeem voor

melding en toezicht van aanbieders van databemiddelingsdiensten staat beschreven. Entiteiten die een aanbieder van databemiddelingsdiensten willen worden moeten zich aanmelden bij een nationale bevoegde autoriteit. De voorwaarden voor deze aanbieders staan in artikel 10 van de DGA.

Decentrale overheden kunnen in uitzonderlijke gevallen optreden als databemiddelingsdienst. Het vereiste hiervoor is dat een decentrale overheid moet handelen vanuit commercieel oogpunt. Dit op zichzelf is iets wat niet zo vaak voorkomt. Een decentrale overheid zou in theorie kunnen optreden als databemiddelingsdienst indien er bijvoorbeeld een platform wordt opgericht door een decentrale overheid en het doel van dit platform datadelen is vanuit een commercieel oogpunt. Het is echter vooralsnog de vraag in welke mate deze situatie zich zal voordoen.

Data-altruïsme

In hoofdstuk IV van de DGA wordt een kader gesteld voor het delen van data op altruïstische wijze. Dit houdt in dat burgers en bedrijven hun gegevens in een veilige omgeving vrijwillig kunnen delen, voor het gebruik in het algemeen belang. Hierbij kan gedacht worden aan de gezondheidszorg, de strijd tegen klimaatverandering en verbetering van mobiliteit. De aanbieders van de gegevens mogen deze niet voor andere doeleinden gebruiken. Ook mogen zij hier geen vergoeding voor ontvangen, bijvoorbeeld via doorverkoop. Wel mogen ze uitgevoerde transacties in rekening brengen. Organisaties die

gegevens willen verzamelen voor doeleinden van algemeen belang kunnen zich laten opnemen in een nationaal register van erkende organisaties op het gebied van data-altruïsme.

De regels omtrent data-altruïsme lijken voor de Nederlandse decentrale overheden niet zo relevant te zijn. Het gaat hierbij om organisaties die aan burgers vragen of ze hun gegevens mogen gebruiken voor het algemeen belang. Decentrale overheden kunnen ervoor kiezen om te worden benoemd als een data-altruïstische organisatie. Wanneer een organisatie voldoet aan de eisen van data-altruïsme krijgt ze een speciaal keurmerk. De verwachting is echter niet dat een decentrale overheid als betrouwbaarder wordt gezien met een dergelijk keurmerk. De meeste overheden zullen hier waarschijnlijk geen gebruik van maken.

Internationale toegang en doorgifte

De Data Governance Verordening besteedt in hoofdstuk VII ook aandacht aan de mogelijke internationale toegang tot en doorgifte van data die onder de DGA valt. Dit betreft het toegang geven tot data en het delen van data met landen buiten de Europese Unie. Deze mogelijke toegang tot en doorgifte van is uitzonderlijk en alleen mogelijk onder strenge voorwaarden, zoals vastgelegd in artikel 31 van de DGA. Deze uitzonderingen hebben vooral betrekking op gevallen waarin een rechtbank in een dergelijk derde land specifieke informatie nodig heeft om zo tot een uitspraak te komen. Uit de gesprekken met verschillende decentrale overheden kwam duidelijk naar voren dat dit voor decentrale overheden bijna niet op gaat. Er is slechts in zeer uitzonderlijke gevallen sprake van internationale toegang tot en doorgifte van data.

6. Conclusie

In deze impact analyse is uiteengezet welke verplichtingen de DGA voor decentrale overheden mee brengt. Decentrale overheden kunnen gebruik maken van data om nieuwe besluiten en beleidsmaatregelen op te stellen en beter te onderbouwen, maar ook om grote hoeveelheden data op te slaan, te beheren en te ontsluiten. Op het eerste gezicht lijkt de DGA daarom ook zeer relevant. Na onderzoek is echter gebleken dat de impact voor decentrale overheden relatief beperkt is.

Een aantal specifieke punten liggen hier ten grondslag aan:

1. Het aantal gegevenscategorieën waarop de DGA van toepassing is, is gelimiteerd. De gegevenscategorieën staan benoemd in artikel 3 van de DGA. Het gaat om (overheids-) data die niet onder de reikwijdte van de Open Data Richtlijn of de AVG vallen.
2. De DGA gaat uit van een nationale grondslag. Dat houdt in dat in een nationale wet moet staan dat het hergebruik van gegevens van toepassing is. In Nederland gaat dit momenteel om een beperkt aantal grondslagen: artikel 41 Wet op het Centraal bureau voor de statistiek en artikel 5.7 van de Wet open overheid. Dat betekent voor decentrale overheden dat zij op grond van deze artikelen bepaalde gegevens of documenten mogen delen. De nationale grondslagen kunnen in de toekomst nog wel uitgebreid worden, waardoor de toepassing van de DGA breder kan worden.
3. De verplichtingen uit de DGA richten zich niet rechtstreeks op decentrale overheden. De verordening bevat onder meer bepalingen die gaan over onderwerpen zoals data-altruïsme, databemiddelingsdiensten, exclusieve overeenkomsten en de internationale doorgifte van data. Met uitzondering van de exclusieve overeenkomsten vallen deze verplichtingen buiten de voorwaarden gericht op het hergebruik van gegevens volgens hoofdstuk II van de DGA. Daarom zijn deze verplichtingen minder relevant voor decentrale overheden.

KENNISCENTRUM
EUROPA
DECENTRAAL

Contact met Europa Decentraal

info@europadecentraal.nl

www.europadecentraal.nl

Van de informatie in dit document mag gebruik worden gemaakt maar enkel onder correcte en volledige bronvermelding. Opmerkingen over de inhoud en suggesties voor aanvullingen zijn van harte welkom op: info@europadecentraal.nl. Aan dit document is de grootst mogelijke zorg besteed, maar Europa Decentraal aanvaardt geen aansprakelijkheid voor mogelijke schade door enige vorm van gebruik ervan.